СОЦІОЛІНГВІСТИКА

УДК 811.161.2’27:355.4(470:477)”2014/…”

Н. Р. Матвєєва

МОВА ЯК ВИБІР: ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН

Статтю присвячено аналізу мовної поведінки студентської молоді в умовах повномасштабної російсько-української війни. Емпіричним матеріалом дослідження стали мовні біографії студентів, що змінили місце проживання у зв’язку з війною. Особливу увагу звернено на ставлення респондентів до української та російської мов, основні чинники, що зумовили процеси їхнього переходу на державну мову комунікації, трактування молоддю поняття рідної мови тощо, на основі чого можна робити висновки про процеси вдосконалення мовної свідомості молодих людей та трансформацію їхньої мовної ідентичності.

Ключові слова: *українська мова, мовна поведінка, мовна свідомість, мовна ідентичність, мовна біографія, державна мова, російсько-українська війна.*

Matveieva, N. Language as a Choice: Formation of Youth Identity in the Context of Social Changes. *The article focuses on the analysis of students' language behaviour in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war. The relevance of this study lies in understanding how social upheavals and forced migration shape young people's language choices and identity formation. The main objective of the research is to examine the factors influencing students’ shift toward the state language of communication and to explore their attitudes toward both Ukrainian and Russian.*

To achieve this objective, the study set several tasks: to collect and analyse students’ language biographies, to identify the key motivators of their language choices, to investigate their interpretation of the concept of “mother tongue,” and to assess the impact of war-induced displacement on their language consciousness and identity. The empirical material consists of language biographies of students who changed their place of residence due to the war, providing insight into the dynamics of language use under social stress.

The results show that multiple factors, including social integration, educational environment, and personal attitudes toward national identity, shape students’ language preferences. The research reveals a significant shift toward the Ukrainian language among respondents, reflecting both adaptive strategies and the conscious construction of a national identity.

https://doi.org/10.34142/23127546.2026.64.14

CC BY NC

The findings of the study show that for many respondents, the transition to the Ukrainian language is not merely a change in language practice but a conscious act of national self-assertion, civic stance, and symbolic resistance to the aggressor. It is concluded that, in wartime conditions, the language identity of young people acquires particular value, becoming an important resource for consolidating Ukrainian society and strengthening national resilience.

Keywords: *the Ukrainian language, language behaviour, language consciousness, language identity, language biography, state language, Russian-Ukrainian war.*

Вступ

Не викликає сумнівів, що повномасштабна російсько-українська війна великою мірою змінила мовну ситуацію в Україні, а також модифікувала мовну поведінку, мовні преференції та мовні установки українців, зокрема молоді. Згідно з результатами різних соціологічних досліджень державна мова впродовж воєнного періоду утверджує свої позиції та витісняє раніше домінантну в певних комунікативних середовищах російську мову (КМІС; Кулик, 2022).

Зазвичай найчутливішим до змін прошарком суспільства є молодь. Безперечно, що саме прогресивно налаштована молодь найшвидше реагує на будь-які зміни в суспільстві. З огляду на воєнні події можемо спостерігати той факт, що молодь свідомо виявляє свою мовну позицію, часто принципово відмовляючись від послуговування мовою ворога та асоціює свою національну ідентичність із мовною.

Звідси випливає, що повномасштабна війна Росії проти України не лише загострила мовне питання, а й спричинила активні зміни в суспільних установках щодо використання української мови. У цьому контексті ми спостерігаємо, окрім очевидних змін мовної поведінки українців (перехід з російської на українську), ще й глибші трансформації, як-от: усвідомлення важливості державної мови, зміна ставлення до мови окупанта, підвищення мовної обізнаності громадян, розуміння своєї національної та мовної ідентичностей тощо.

Багато наукових розвідок присвячено змінам мовної ситуації в Україні, спричиненим впливом російсько-української війни. Наприклад, ці процеси описували Ю. Бестерс-Дільгер (Besters-Dilger, 2023), яка проаналізувала питання мовної політики та проблеми ідентичності в сучасній Україні; С. Соколова (Соколова, 2024) та В. Кулик (Кулик, 2022), які досліджують, як українці змінюють свою мовну

поведінку, переосмислюють національну ідентичність та ставлення до української й російської мов; Н. Кісс (Kiss, 2024), І. Цар (Цар, 2025), І. Ренчка (Ренчка, 2023) та Н. Кудрявцева (Kudriavceva, 2023), чиї дослідження стосуються мовних змін, пов'язаних із російсько-українською війною, тощо. Окрім цього, динаміку зміни мовної ситуації воєнного періоду описано в колективних монографіях Інституту української мови «Український етномовний континуум в умовах війни Росії проти України» (Соколова (Ред.), 2024) та «Динаміка мовної ситуації в Україні воєнного часу» (Соколова, Бибик (Ред.), 2026), де простежено зміни в мовній свідомості й мовній поведінці громадян України та їх вплив на мовну ситуацію.

Метою нашого дослідження є аналіз мотивації мовного вибору студентів. Серед **завдань** дослідження виділяємо: з'ясування питання ставлення молоді до української та російської мов і престижу обох мов у контексті воєнних подій, а також визначення ролі цих факторів у процесі формування мовної та національної ідентичності.

Методи дослідження

Емпіричні дані для дослідження ми зібрали за допомогою методу мовних біографій, що полягає в записуванні глибинних мовних інтерв'ю з респондентами за спеціально сформованим питальником. Метод мовної біографії базується на «описі мовного життя окремої людини з урахуванням її мовної поведінки, мовних потреб і преференцій» (Брага, 2012: 7). Інакше кажучи, це форма глибинного наративного інтерв'ю, метою якого є опис усього життя людини з акцентом на аспекти, пов'язані з вивченням мови, зміною мовної поведінки, ставленням до мовного коду тощо. Використання цього методу дозволяє отримати глибоке розуміння того, як окрема людина сприймає і використовує мову протягом усього життя.

Респондентами в проведеному нами дослідженні стали студенти, що переїхали з окупованих чи небезпечних в умовах війни регіонів на Захід України, де домінантною мовою комунікативного простору є українська. Загалом ми записали 16 мовних біографій студентів Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка, що переїхали з інших регіонів України, загальною тривалістю понад 12 годин мовлення (дослідження здійснене в межах проєкту «Українська ідентичність у мовній практиці та літературному

дискурсі» 0126U002091, а також є продовженням наукового проєкту CEFRES, UAR 3138 CNRS–MEAE).

Проаналізуємо мовні біографії студентів, особливу увагу звертаючи на трансформації мовної поведінки, мовної свідомості та ідентичності під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників.

Виклад основного матеріалу

У лінгвістичних працях поняття ідентичності не трактують як сталу категорію, наголошуючи на тому, що вона формується й трансформується в процесі соціальної взаємодії, через переосмислення власного «Я» у змінному культурному, політичному та комунікативному середовищі. Особливо виразно ця динамічність виявляється в кризових ситуаціях, зокрема в сучасних умовах війни, коли ідентичнісні орієнтири зазнають радикального перегляду.

Проблемам мовної ідентичності в науці присвячено праці з різноманітних наукових галузей, як-от: лінгвістики, філософії, соціології, психології, антропології, педагогіки тощо. Таку інтердисциплінарність визначає складність самого феномена мовної ідентичності, який охоплює як мовну поведінку індивіда, так і його культурні, соціальні та ціннісні орієнтири. У межах різних наукових підходів мовну ідентичність розглядають як форму самовизначення особи через мову, як індикатор належності до певної спільноти, а також як важливий чинник конструювання колективної культурної та національної спільності.

Так, мовна ідентичність – це поєднання мовних характеристик, які визначають, хто ми є як мовці, що включає нашу мовну компетентність (знання мови), мовленнєву поведінку (спосіб виразу), мовленнєві практики (використання мови у різних контекстах) та мовленнєву ідентифікацію (сприйняття себе як представника певної мовної спільноти) (Строченко, 2023: 73). О. Михальчук під мовною ідентичністю розуміє сукупність корелятивних зв'язків мови та інших видів ідентичностей (родинної, етнічної, національної, державної) (Михальчук, 2024: 247). Основними показниками мовної ідентичності є мовна свідомість, ставлення до мови та мовна поведінка. Звідси випливає, що мова та ідентичність є тісно пов'язаними між собою в спосіб, коли перша є однією з найважливіших сутнісних ознак іншої та навпаки (Черниш, 2012: 20).

Зібраний емпіричний матеріал дозволяє простежити процеси усвідомлення молодими людьми своєї національної та мовної ідентичностей, на що мали вплив конкретні фактори, основними з яких називаємо війну та переїзд до українськомовного середовища. Так, багато наших респондентів свідомо змінили основну мову свого спілкування після початку війни або ж після переїзду в нове середовище, що, очевидно, може свідчити про ставлення до мови як до виразника своєї ідентичності.

Аналізуючи матеріали мовних біографій, спостерігаємо, що, переходячи на українську мову, студенти не просто змінюють мовну звичку та мовні преференції, а часто здійснюють внутрішній крок назустріч своїй ідентичності. Для багатьох із них цей перехід став актом особистого спротиву, способом очиститися від усього, що асоціюється з агресором (з метою забезпечення етичних стандартів дослідження та анонімності учасників їхні персональні дані в статті не зазначаються):

– *«А от я приїхала в Тернопіль/ і через тиждень певно/ я змінила мову повністю// Я видалила російську клавіатуру в себе на телефоні// І я почала/ ну просто/ як відрізали// Я вже не знаю// Я можу написати щось російською/ сказати я не можу// Але я навіть не використовую зараз російську// Я використовую російську тільки в одному варіанті// Це коли/ у мене багато людей/ велика частина моєї сім'ї зараз на окупованій/ на окупованих територіях// І у них там складно/ важко/ і можуть перевіряти телефони// І коли я знаю/ що щось там таке/ то я можу написати російською/ щоб потім до них не придиралися за українську»* (В., 19 р., жін., Херсонська обл.).

– *«Перехід відбувся через власну огиду до нації цієї російської// І було дуже дивно/ такий дисонанс/ що ми спілкуємось тією мовою/ яка нас зараз захоплює// І це було головна/ я думаю/ причина/ і дуже така сильна/ що вона дуже сильно вплинула на те/ щоб в перший же день змінити/ постаратися змінити// І це не тільки через те/ що зараз сталося/ а ще що було багато століть тому/ і вся історія України/ і воно все так разом сплюсувалось// Плюс/ що я переїхала в україномовне місто/ воно взагалі мені так все ідеально разом»* (К., 18 р., жін., Дніпропетровська обл).

– *«Мені було огидно від того/ що я спілкуюся тою мовою/ якою мене окупують// Я не захотіла більше використовувати ті слова/ які*

вони використовують// Тому/ що для мене це велике переконання/ що якою мовою думаєш/ спілкуєшся/ такі у тебе будуть життєві шляхи/ переконання// Я хотіла відмежуватися від них якомога більше// І через українську мову усвідомити свою культуру» (С., 18 р., жін., Донецька обл.).

– «*Хочеться/ щоб не поєднуватися з Росією/ мовою навіть*» (Л., 19 р., жін., Донецька обл.).

– «*А потім настала війна/ полетіли перші ракети/ все перемінилося// Після першого вибуху в місті остаточне рішення/ що більше ні суржику/ ні російської я не хочу// Я хочу української// Щоб вона лунала в усій країні// Я не знаю/ як для інших// Для когось немає різниці/ якою мовою говорити// Для мене/ чесно є*» (С., 18 р., жін., Дніпропетровська обл.).

– «*Так// Ну це є позиція// Я вважаю себе українкою// І зараз війна/ і вона дала поштовх// Бо як можна себе відрізнити? Бо як можна зрозуміти/ чи українці/ чи росіяни/ не говорячи українською? На фронті це особливо важливо/ щоб// Я знаю/ коли деокуповували село/ заходили військові/ і щоб ідентифікуватися/ вони говорили українською// Щоб зрозуміти свій ти/ чи чужий/ треба говорити українською*» (С., 18 р., жін., Дніпропетровська обл.).

Мовні біографії студентів підтверджують те, що їхній перехід на українську мову мав здебільшого свідомий і мотивований характер. Серед ключових чинників, що зумовив кодове перемикання наших респондентів, можемо виділити такі: вплив воєнних подій, емоційне відторгнення мови агресора, прагнення дистанціюватися від Росії, а також занурення в україномовне середовище. Слід підкреслити, що для багатьох цей перехід відбувся різко й принципово, набувши символічного значення «розриву» з попередньою мовною практикою.

На окрему увагу заслуговує також зміна ставлення респондентів до Росії та російської мови в контексті воєнних подій: «*До війни я ще не сприймав Росії/ як сильного ворога// Я багато де з росіянами комунікував// От/ як я/ наприклад/ був художником// Я комунікував з російськими художниками/ також деякі в мене навіть брали замовлення// В мене не було там асоціації/ що росіяни/ погані люди/ все… А от зараз… все змінилося*» (С., 19 р., чол., Запорізька обл.)*; «Я як чую російську/ от/ до речі/ як чую російську/ наприклад/ в тролейбусі/ якась кондукторка питає щось там за білєтікі/ чи там в кафешках*

балакають/ це нервує мене// Я попрошу/ щоб до мене перейшли на українську// Мене дратує» (К., 18 р., жін., Полтавська обл.). Ці приклади ілюструють глибоку трансформацію в сприйнятті Росії та російської мови серед українців унаслідок повномасштабної війни. Видно, що відбулося переосмислення мови як елемента особистого й національного простору.

Водночас студенти діляться думками про те, що раніше розмовляти російською мовою вважалося престижним: «*Використовувала (російську мову)/ коли була підлітком// Тоді була це така тенденція крутості російської мови// Якщо ти спілкуєшся російською// Але в мене це/ якщо відверто/ погано виходило// Я переходила на українську// Тому вирішила/ що краще буду українською розмовляти правильно/ ніж російською неправильно// Але це така тенденція// Коли мені було років 13/ вона була присутня// І я зараз можу спостерігати/ що вона досі лишається між цих дітей підліткового віку// От думки в дітей/ що російська мова це круто// Хоча більш старші зараз розуміють/ що це круто українська/ але з підлітками поки тяжко*» (Т., 19 р., жін., Херсонська обл.). Таким чином, процес переходу на державну мову в повсякденній комунікації дозволив молодим людям інакше поглянути на власне минуле, на зв'язки з російськомовною культурою та історичні обставини.

Зауважимо, що для деяких респондентів українська мова, попри звичне спілкування російською, не сприймалася як чужа, радше навпаки, вона асоціювалася з внутрішньою потребою, із чимось глибоко рідним, ідеальним, навіть сакральним. Такі відчуття найчастіше формувалися через особистий досвід, міжкультурні зустрічі або натхнення від українськомовного середовища:

– «*Батьки мене відправили в Івано-Франківську область// Табір// На 7 буквально днів/ один тиждень// І там було дуже багато/ були різні діти/ тобто були і з Центральної України/ і з Західної України// Зі Східної був тільки я один взагалі// Тобто не тільки зі своєї області/ а взагалі зі Східної// Там якби спілкувалися по-різному/ тобто і російською/ і українською// Але мене тоді дуже просто привабило// Ну я знав/ що таке українська мова/ але я завжди/ до цього часу сприймав її якось/ як якийсь там/ скажімо/ ідеал/ таке щось сакральне/ до чого треба вчитись// А тут бачиш своїх однолітків// Вони спілкуються українською мовою/ і попри те/ що тут є поруч російськомовні люди*

з Києва/ чи ще звідкись// Вони не переходять на свою/ ну це мене якось в душі дуже приголомшило/ це дуже якось мені сподобалось// Я одразу почав згадувати/ що я теж знаю українську/ що вона моя/ ну тобто мова моєї країни/ і почав ну старатись переходити// І після цього/ я приїхав додому/ і ну я старався от на протязі декількох місяців спілкуватися українською// Чітко собі поставив за мету/ сказав/ що ні/ я тепер буду писати в телеграмі тільки українською/ буду ще писати тільки українською/ з усіма спілкуватися тільки українською// Мені ще теж типу дорікали деякі люди/ тому що я українською спілкуюся/ я сказав/ я не перейду// Я вже якось ну відчув/ що це моє…Тобто я тоді собі змалював картину/ що українською мовою спілкується типу інтелігенція/ дуже типу круті люди/ і от так я хочу бути на них схожими// Хочу розмовляти відповідно українською/ а не якоюсь мовою/ яку я не дуже любив з самого дитинства// чесно кажучи» (І., 18 р., чол., Луганська обл.)*;*

– «Я пам'ятаю/ що десь у 12 років/ ну якось моментально захотілося чомусь поспілкуватися українською мовою// І я тоді запитала своїх однокласників/ чи можуть вони зі мною це зробити// Вони сказали/ що не бажають// Але якщо хочеш/ то будь ласка// Але мені все одно було якось соромно// Тому/ що ніхто/ крім мене/ не захотів це робити// І я вважала/ що це було б дуже дивно/ якби ми розмовляли зовсім різними мовами» (П., 18 р., жін., Донецька обл.).

– «І було дуже приємно чути/ як діти розмовляють українською мовою/ тому що я ніколи це не чула в житті// І коли приїхала сюди/ і чула/ як навіть між собою діти щось кричать один одному українською/ це було дуже/ дуже приємно// Так тішило серце// Тому було більше натхнення і наснаги це робити» (К., 18 р., жін., Дніпропетровська обл.).

Ба більше, для декого зі студентів перехід на українську став навіть початком особистої місії – стати провідником для інших. Саме так свою історію описує одна з респонденток: *«Коли я приїхала у Тернопіль/ поступила на філологію української мови// Якось я хотіла/ знаєте/ чому я захотіла перейти на українську/ і стати філологом української мови? Я хочу/ коли буде вже перемога/ дай Боже/ поїхати навчати дітей української мови/ наприклад/ на східні частини// Бо я не хочу на західній залишатися// Хочу їхати або на Схід/ або на Південь до себе додому// І хочу там викладати українську мову/*

і показувати на своєму прикладі/ що я/ проживши на Херсонщині/ говорила суржиком/ російською// Але зараз я знаю тут бездоганно українську мову/ і хочу вам показати на своєму прикладі/ що це можливо// Так/ це реально перейти на українську» (Є., 17 р., жін., Херсонська обл.)

На запитання, як українізувати суспільство на перспективу, майже всі респонденти підкреслили, що особливу увагу слід звертати на дітей. Саме через молодше покоління, яке ще формується, можна закласти фундамент для стійкого й природного мовного середовища:

– *«Повинно зростати покоління/ яке повинно нести далі українську мову»* (Є., 17 р., жін., Херсонська обл.)*;*

– *«Я думаю/ більш прививати/ починаючи з дітей// Тобто старшому поколінню ми вже нічого не зробимо// Якщо вони самі не захотять розмовляти українською мовою та вивчати українську мову// Треба починати з дітей// Тобто більш українською мовою в школах/ більше української мови в суспільстві/ більше заходів/ які/ якихось українською мовою// Звертання до дітей українською мовою// На вулиці/ якщо там звертаєшся до дитини/ або там щось трапилось з дитиною/ то звертаєшся до неї українською мовою// І так/ якщо дитина навчиться/ живе в російськомовному середовищі в побуті/ але коли вона виходить у світ/ на вулицю/ то до неї всюди українською мовою будуть звертатися/ то/ можливо/ вона буде приносити цю українську мову додому до себе/ і вже батьки будуть підлаштовуватися під дитину»* (І., 19 р., жін., Миколаїв).

Із цього випливає, що молодь усвідомлює, що стратегія українізації має починатися з освітнього простору та повсякденного спілкування, адже саме в цих сферах формуютья мовні звички, мовні вподобання та культурна ідентичність майбутніх поколінь.

Висновки

Досвід молоді, яка перейшла з російської мови на українську, свідчить не стільки про зміну мовних практик, скільки про глибокі трансформації особистісної та національної ідентичності. Для більшості студентів мова перестала бути просто засобом спілкування, а набула символічного значення.

Результати дослідження демонструють те, що мовні вподобання студентів формуються під впливом багатьох чинників, зокрема

соціальної інтеграції, освітнього середовища та особистого ставлення до мови. Із цього можна зробити висновок, що перехід студентів на державну мову у сфері неформальної комунікації – це не реакція на зовнішні обставини, а глибоко усвідомлений крок, що відображає зміну цінностей, світогляду та самоідентифікації.

Таким чином, вибір мови в сучасних умовах стає важливим маркером самоідентифікації, через який респонденти виражають свою приналежність до українського культурного простору, переосмислюють власну ідентичність і утверджують її в суспільному та символічному вимірах. В умовах війни мовна ідентичність молоді набуває особливої цінності, перетворюючись на важливий ресурс консолідації українського суспільства та зміцнення національної стійкості.

Перспективним напрямком подальших досліджень є аналіз довготривалості цих змін та вивчення міжпоколіннєвих аспектів трансформації мовної ідентичності в умовах війни та післявоєнної відбудови.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Besters-Dilger**, Ju. (2023). Language Policy in Ukraine – Overview and Analysis. *Ukrainian Analytical Digest, 1,* 2–6. 2. **Kiss**, N. (2024). Displaced Scholars in Europe: Angst in the Shadow of War. *The Ukrainian Quarterly, 3,* 50–55. 3. **Kudriavceva**, N. (2023). Motivations for Embracing the Ukrainian Language in Wartime Ukraine. *Ukrainian Analytical Digest, 1,* 12–15. 4. **Брага**, І. (2012). Мовна біографія білінгва (спроба реконструкції). *Закарпатські філологічні студії, 8,* Т. 1, 7–12. 5. **KMIC**. *80 % українців – за домінування української в усіх сферах. Більшість уже обирають її для формального спілкування (ІНФОГРАФІКА).* 2023. Узято з https://detector.media. 6. **Кулик**, В. (2022). *Мова та ідентичність в Україні на кінець 2022-го*. Узято з https://zbruc.eu/node/114247?fbclid=IwAR0NaHe4BHvMqqA96nN_87TyTsQ_M0sgn0GbzDZCKxXDq0PU7Pna4Zjf96Y 7. **Михальчук**, О. (2021). Мовна ідентичність етнічних спільнот у контексті української мовної ситуації. *Studia Ukrainica Posnaniensia, IX / 2,* 37–49. 8. **Михальчук**, О. (2024). Мовна ідентичність. У *Мовна політика і мовне планування. Енциклопедичний словник* (2024) (с. 247–249). Київ: Академперіодика. 9. **Разумков Центр**. *Ідентичність громадян України: тенденції змін*. 2024. Узято з Ідентичність громадян України: тенденції змін (червень 2024р.) (razumkov.org.ua). 10. **Ренчка**, І. (2023). Зміни мовної ідентичності українців на початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну (на матеріалі соціальних мереж та інтернет-видань кінця лютого – початку квітня 2022 р.). *Мова: класичне – модерне – постмодерне, 9,* 72–98. 11. **Соколова**, С. (2024). Сучасний підхід до вивчення мовної ситуації: слов'янський досвід і українські реалії. *Українська мова 2(90), 3–29.* 12. **Соколова**, С. (Ред.) (2024). *Український етномовний континуум в умовах війни Росії проти України:* монографія (2024). Київ: Інститут української мови НАН України [Електронне видання]. 13. **Соколова**, С., Бибик, С.

(Ред.) (2026). *Динаміка мовної ситуації в Україні воєнного часу: монографія.* Київ [Електронне видання]. 14. **Строченко**, Л. (2023). Мовна ідентичність генія: філософський та лінгвістичний аспекти. *Закарпатські філологічні студії, 37,* Т. 2, 73–76. 15. **Цар**, І. (2025). Toward Ukrainian and Away From Russian: Language Attitudes and Self-Reported Language Behavior of Ukrainian Youth in the Context of the Russian-Ukrainian War. *Sociolinguistic Studies.* 16. **Черниш**, Н. (2012). Мова та ідентичність у сучасному світі. *Мова і суспільство, 3,* 13–22.

REFERENCES

1. **Besters-Dilger**, Ju. (2023). Language Policy in Ukraine – Overview and Analysis. *Ukrainian Analytical Digest, 1,* 2–6 [in English]. 2. **Kiss**, N. (2024). Displaced Scholars in Europe: Angst in the Shadow of War. *The Ukrainian Quarterly, 3,* 50–55 [in English]. 3. **Kudriavceva**, N. (2023). Motivations for Embracing the Ukrainian Language in Wartime Ukraine. *Ukrainian Analytical Digest, 1,* 12–15 [in English]. 4. **Braga**, I. (2012). Movna biografiia bilingva (sproba rekonstruktsii) [Language biography of a bilingual (attempt at reconstruction)]. *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian Philological Studies, 8,* Vol. 1, 7–12 [in Ukrainian]. 5. **KMIS**. (2023). *80 % ukraintsiv – za dominuvannia ukrainskoi v usikh sferakh. Bilshist uzhe obiraie yii dlia formalnoho spilkuvannia (infografika) [80% of Ukrainians support dominance of Ukrainian in all spheres. Most already choose it for formal communication (infographic)].* Retrieved from https://detector.media [in Ukrainian]. 6. **Kulyk**, V. (2022). *Mova ta identychnist v Ukraini na kinets 2022-ho [Language and identity in Ukraine at the end of 2022].* Retrieved from https://zbruc.eu/node/114247?fbclid=IwAR0NaHe4BHvMqqA96nN_87TyTsQ_M0sgn0GbzDZCKxXDq0PU7Pna4Zjf96Y [in Ukrainian]. 7. **Mykhalchuk**, O. (2021). Movna identychnist etnichnykh spilnot u konteksti ukrainskoi movnoi sytuatsii [Language identity of ethnic communities in the context of the Ukrainian language situation]. *Studia Ukrainica Posnaniensia, IX/2,* 37–49 [in Ukrainian]. 8. **Mykhalchuk**, O. (2024). Movna identychnist. [Language identity]. In: *Movna polityka i movne planuvannia. Entsyklopedychnyi slovnyk [Language policy and planning. Encyclopedic Dictionary]* (2024) (pp. 247–249) Kyiv: Akademperiodyka [in Ukrainian]. 9. **Razumkov Tsentr**. (2024). Identichnist hromadian Ukrainy: tendentsii zmin [Citizens' identity in Ukraine: trends of change]. Retrieved from https://razumkov.org.ua [in Ukrainian]. 10. **Renchka**, I. (2023). Zminy movnoi identychnosti ukraintsiv na pochatku povnomashtabnoho vtorhnennia Rosii v Ukrainu (na materiali sotsialnykh merezh ta internet-vydan kintsia liutoho – pochatku kvitnia 2022 r.) [Changes in the language identity of Ukrainians at the beginning of the full-scale Russian invasion of Ukraine (based on social media and internet sources, late Feb – early Apr 2022)]. *Mova: klasychne – moderne – postmoderne — Language: Classical – Modern – Postmodern, 9,* 72–98. https://doi.org/10.18523/lcmp2522-9281.2023.9.72-98 [in Ukrainian]. 11. **Sokolova**, S. (2024). Suchasnyi pidkhid do vyvchennia movnoi sytuatsii: slovianskyi dosvid i ukrainski realii [Modern approach to studying the language situation: Slavic experience and Ukrainian realities]. *Ukrainska mova – Ukrainian Language, 2(90),* 3–29 [in Ukrainian]. 12. **Sokolova**, S. (Ed.). (2024). Ukrainskyi etnomovnyi kontinuum v umovakh viiny Rosii proty Ukrainy: monografiia [Ukrainian ethnolinguistic continuum under the conditions of the Russian war against Ukraine: monograph] [Electronic edition]. Kyiv: Instytut ukrainskoi movy NAN Ukrainy [in Ukrainian]. 13. **Sokolova**, S., & Bybyk, S. (Eds.). (2026). Dynamika movnoi sytuatsii v Ukraini voiennoho chasu: monografiia [Dynamics of the language

situation in wartime Ukraine: monograph] [Electronic edition]. Kyiv [in Ukrainian]. 14. **Strochenko**, L. (2023). Movna identychnist henii: filosofskyi ta linhvistychnyi aspekty [Language identity of a genius: philosophical and linguistic aspects]. *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian Philological Studies, 37(2)*, 73–76 [in Ukrainian]. 15. **Tsar**, I. (2025). Toward Ukrainian and Away From Russian: Language Attitudes and Self-Reported Language Behavior of Ukrainian Youth in the Context of the Russian-Ukrainian War. Sociolinguistic Studies [in English]. 16. **Chernysh**, N. (2012). Mova ta identychnist u suchasnomu sviti [Language and identity in the modern world]. *Mova i suspilstvo – Language and Society, 13,* 13–22 [in Ukrainian].

Матвеєва Наталя Романівна – доктор філософії з філології, доцент кафедри української мови та славістики, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46000, Україна.

E-mail: natalyamatveieva@gmail.com

https: //orcid.org/0000-0001-6290-9381

Matveieva, Natalia – Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Slavic Studies, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University; 2 Maksym Kryvonis Street, Ternopil, 46000, Ukraine.

Дата першого надходження статті до видання – 30 березня 2026 р.
Дата прийняття статті до друку після рецензування – 20 квітня 2026 р.
Дата публікації статті у виданні – 25 квітня 2026 р.

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Матвеєва Н. Р. Мова як вибір: формування ідентичності молоді в умовах суспільних змін. Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харків. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2026. Вип. 64. С. 194–205. DOI: https://doi.org/10.34142/23127546.2026.64.14

APA: Матвеєва, Н. Р. (2026). Мова як вибір: формування ідентичності молоді в умовах суспільних змін. *Лінгвістичні дослідження, 64,* 194–205. DOI: https://doi.org/10.34142/23127546.2026.64.14